

"Kuvve-i şehviyenin fesadı ve ifrat ve tefriti olan humud ve fücürdan musaffâ olarak, o kuvvenin medar-ı istikameti olan iffette, kuvve-i şehviyesi daima iffeti, âzamî mâsumiyet derecesinde rehber ittihaz etmiştir." izah eder misiniz?

"Kuvve-i şehviyenin fesadı ve ifrat ve tefriti olan humud ve fücürdan musaffâ olarak, o kuvvenin medar-ı istikameti olan iffette, kuvve-i şehviyesi daima iffeti, âzamî mâsumiyet derecesinde rehber ittihaz etmiştir."(1)

Bediüzzaman Hazretleri İşârât-ül İ'caz adlı eserinde şöyle buyurur:

"İfrat ve tefrit, hayat-ı içtimaiyeye karşı isyan ateşini yakan iki âmildir. Evet, bu âmillerin hayat-ı içtimaiyeyi nizam ve intizam altına alan râbitaları, kanunları keser atar."

Yüce Allah insana hayatını devam ettirebilmesi için kuvve-i şehviye, kuvve-i gadabiye ve kuvve-i akliye denen üç mühim kuvve-i ihvan etmiştir. Bu kuvveler yerinde kullanıldığı, istikamet üzere istimal edildiği zaman kişiyi dünyevî ve uhrevî saadete nail eder.

Kuvve; salahiyet, iktidar, güç, fikir, niyet, duygu ve meleke gibi manalara gelir.

Kuvve-i Şehviye

Kuvve-i şehviye; menfaatleri celbeden kuvvedir. Yeme, içme, uyuma, konuşma ve evlenme gibi şeyler kuvve-i şehviyedendir.

"Meselâ, kuvve-i şehviyenin tefrit mertebesi humuddur ki, ne helâle ve ne de harama şehveti, iştihası yoktur. İfrat mertebesi fücürdür ki, namusları ve ırzları pâyimal etmek iştihasında olur. Vasat mertebesi ise iffettir ki, helâline şehveti var, harama yoktur."(2)

Kuvve-i şeheviyenin tefrit mertebesi humuddur. Humud; kişinin ne helâle ne de harama iştihası olmamasıdır.

Kuvve-i şeheviyenin ifrat mertebesi fücurdur. Fücür; her türlü çirkin işleri, hayâsızlığı yapmak, menfaat uğruna namusları payimal etmektir. Yani haram helal demeden her menfaatin peşinde koşmak ve adeta menfaati ilah yerine koymaktır.

Kuvve-i şeheviyenin vasat mertebesi ise iffettir. İffet; helal dairesinde hareket etmek, haramlardan sakınmaktır. Şehvetin meşru ve helal yolu iffetli ve namuslu olmaktır. Yani helale iştahlı, harama karşı sabırlıdır.

Resul-i Ekrem Efendimiz ifrat ve tefritten uzak idi, onun her hali itidal üzere idi.

Kuvve-i Gadabiye

Kuvve-i gadabiyye, insanın kendini tehlikelerden muhafaza etmesi için Allah'ın bahşettiği müdafaa ve zararları def etme kuvvesidir.

Kuvve-i gadabiyenin tefrit mertebesi cenabettir. Cenabet; korkulmaması gereken şeylerden dahi korkmaktır.

Kuvve-i gadabiyenin ifrat mertebesi tehevürdür. Tehevür; hiç bir şeyden korkmamaktır.

Kuvve-i gadabiyenin vasat mertebesi ise şecaattir. Şecaat; kahramanlık ve yiğitlik demektir. Şecaat sahibi insan din, vatan ve namus uğruna canını feda eder.

Kuvve-i Akliye

Akıl, hayrı ve şerri birbirinden ayıran, insanı doğru yola sevk eden ilahî bir nurdur. Akıl, Allah'ın insanlara ihsan ettiği nimetlerin en büyüğü ve en hayırlısıdır.

Kuvve-i akliyenin tefrit mertebesi gabavettir. Gabavet; zekâ eksikliği, idrak noksanlığı, anlayışı kıt olma, ahmaklık demektir.

Kuvve-i akliyenin ifrat mertebesi cerbezedir. Cerbeze; ileri bir zekâyâ sahip olmak, hakkı batıl, batılı hak göstermek, insanları aldatmaktır. Cerbezeci kişinin işi, gücü hile, desise ve aldatmadır.

Kuvve-i akliyenin vasat mertebesi ise hikmettir. Hikmet; ilim, sır, gaye, fayda ve felsefe gibi manalara gelir.

Hikmet; hakkı hak bilip ittiba etmek, batılı batıl bilip içtinap etmektir.

Hikmet; kâinatı, varlıkların yaratılış gayesini ve faydalarını bilmektir.

Hikmet; her türlü aşırılıktan uzak durarak sırat-ı müstakim üzere yaşamaktır.

Hikmet; ahlak-ı İlâhîye ile ahlaklanmaktır.

Hikmet; “faydalı ilim ve salih ameldir.”

Şuurlu bir Müslüman, bütün işlerinde, fiillerinde ve sözlerinde her türlü aşırılıktan kaçınmalı, itidal üzere bulunmalı, ifrat ve tefritten uzak durmalı, hayatını istikamet çizgisinde sürdürmeli, fiillerinde ölçülü olmalı ve sünnete uygun yaşamalıdır.

Dipnotlar:

(1) bk. [Lem'alar, On Birinci Lem'a, On Birinci Nükte.](#)

(2) bk. [İşârâtü'l-İ'câz, Fâtiha Sûresi.](#)